

Наукові перспективи
Видавнича група

Прийміть наші
найщиріші вітання
зі світлим святом
зимової казки -

ДНЕМ СВЯТОГО МИКОЛАЯ!

Нехай прекрасні зимові
свята принесуть мир і
злагоду!

Наукові інновації та передові технології

СЕРІЯ "ДЕРЖАВНЕ УПРАВЛІННЯ"
СЕРІЯ "ЕКОНОМІКА"
СЕРІЯ "ПРАВО"
СЕРІЯ "ПЕДАГОГІКА"
СЕРІЯ "ПСИХОЛОГІЯ"

**Merry
Christmas**
and happy new year

№ 12(14) 2022

**Громадська наукова організація «Всеукраїнська Асамблея
докторів наук із державного управління»**

у рамках роботи Видавничої групи «Наукові перспективи»

«Наукові інновації та передові технології»

*(Серія «Державне управління», Серія «Право», Серія «Економіка»,
Серія «Психологія», Серія «Педагогіка»)*

Випуск № 12(14) 2022

Київ – 2022

ISSN 2786-5274 Print

УДК 001.32:1 /3](477)(02)

DOI: [https://doi.org/10.52058/2786-5274-2022-12\(14\)](https://doi.org/10.52058/2786-5274-2022-12(14))

**«Наукові інновації та передові технології» (Серія «Державне управління»,
Серія «Право», Серія «Економіка», Серія «Психологія», Серія «Педагогіка»):
журнал. 2022. № 12(14) 2022. С. 428.**

Рекомендовано до друку Президією громадської наукової організації «Всеукраїнська Асамблея докторів наук з державного управління» (Рішення від 06.12.2022, № 3/12-22)

*Свідоцтво про державну реєстрацію друкованого засобу масової інформації: серія КВ
№ 24962-14902Р від 13.09.2021 р.*

*Журнал видається за наукової підтримки: Інституту філософії та соціології Національної Академії Наук
Азербайджану (Баку, Азербайджан), громадської організації «Асоціація науковців України», громадської організації
«Християнська академія педагогічних наук України» та громадської організації «Всеукраїнська асоціація педагогів і
психологів з духовно-морального виховання».*

**Згідно наказу Міністерства освіти і науки України від 30.11.2021 № 1290
журналу присвоєно категорію "Б" із права.**

**Згідно наказу Міністерства освіти і науки України від 01.02.2022 № 89
журналу присвоєно категорію "Б" із педагогіки**

**Згідно наказу Міністерства освіти і науки України від 07.04.2022 № 320 журналу
присвоєно категорію "Б" із економіки та державного управління.**

Наукове видання включено до міжнародної наукометричної бази Index Copernicus, міжнародної пошукової системи Google Scholar та до міжнародної наукометричної бази даних Research Bible.

Журнал заснований з метою розвитку вітчизняного наукового потенціалу у галузях державного управління, права, економіки, психології, педагогіки та його інтеграції у світовий науковий простір, шляхом оприлюднення результатів наукових досліджень.

Головний редактор

Романенко Євген Олександрович - доктор наук з державного управління, професор, Заслужений юрист України, проректор з наукової роботи Національного авіаційного університету, Президент громадської наукової організації «Всеукраїнська асамблея докторів наук з державного управління» (Київ, Україна)

Редакційна колегія:

- **Балахтар Катерина Сергіївна** - доктор філософії (PhD) за спеціальністю 053. Психологія, старший викладач кафедри іноземних мов Національного університету ім. О. О. Богомольця (Київ, Україна)
- **Бахов Іван Степанович** — доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри іноземної філології та перекладу Міжрегіональної академії управління персоналом (Київ, Україна)
- **Бельська Тетяна Валентинівна** - доктор наук з державного управління, доцент, завідувач кафедри менеджменту Інституту підготовки кадрів державної служби зайнятості (Київ, Україна)
- **Гбур Зоряна Володимирівна** - доктор наук з державного управління, професор, професор кафедри управління охороною здоров'я та публічного адміністрування Національного університету охорони здоров'я України імені П.Л.Шупика (Київ, Україна)
- **Дацій Олександр Іванович** — доктор економічних наук, професор, Заслужений працівник освіти України, завідувач кафедри фінансів, банківської та страхової справи Міжрегіональної академії управління персоналом (Київ, Україна)

ЗМІСТ

СЕРІЯ «Державне управління»

Лукашук М.В. 12
*ПРИНЦИПИ ТА КРИТЕРІЇ ЕФЕКТИВНОГО УРЯДУВАННЯ УКРАЇНИ
В УМОВАХ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ*

Петькун С.М. 21
*ІНСТИТУЦІОНАЛЬНА СКЛАДОВА ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ
СОЦІАЛЬНОЮ БЕЗПЕКОЮ В УКРАЇНІ*

Семенов В.М. 31
*ВПЛИВ ЗОВНІШНІХ ФАКТОРІВ НА СТАНОВЛЕННЯ СИСТЕМ
МІСЦОВОГО САМОВРЯДУВАННЯ*

Сиченко В.В., Лукашук Л.С. 42
*РЕАЛІЗАЦІЯ ПУБЛІЧНИХ МЕХАНІЗМІВ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ
УКРАЇНИ НА РЕГІОНАЛЬНОМУ РІВНІ*

Томашевська А.В., П'ятничук І.Д., Качмарський В.В. 55
*КООРДИНАЦІЙНА ПІДТРИМКА РЕАЛІЗАЦІЇ ПРОЄКТІВ СТАЛОГО
РОЗВИТКУ В ПУБЛІЧНОМУ УПРАВЛІННІ*

Химич О.В. 66
*СОЦІАЛЬНІ АСПЕКТИ КЛІЄНТООРІЄНТОВАНОСТІ НАДАННЯ
ЛІКАРСЬКОЇ ДОПОМОГИ У ЦИФРОВУ ЕПОХУ*

СЕРІЯ «Право»

Дмитришин В.С. 75
*СТВОРЕННЯ ТА ФУНКЦІОНУВАННЯ ІННОВАЦІЙНОЇ
ІНФРАСТРУКТУРИ НАУКОВОЇ УСТАНОВИ*

Лук'янішин О.О., Рубежов Б.С. 87
*ЩОДО ДЕЯКИХ ПРОБЛЕМ ОРГАНІЗАЦІЇ ТА ПРОВЕДЕННЯ
ВСЕУКРАЇНСЬКОГО РЕФЕРЕНДУМУ*

Чорний Г.О., Матвієнко В.В. 100
*ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ПОВЕДІНКИ СЛІДЧОГО ПІД ЧАС
СЛІДЧИХ(РОЗШУКОВИХ) ДІЙ У ЗЛОЧИНАХ ЗГВАЛТУВАННЯ*

СЕРІЯ «Економіка»

Абрамова І.О. 108
ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ МОТИВАЦІЇ ПЕРСОНАЛУ БАНКУ

Благул С.І. 118
*ВИЗНАЧЕННЯ МІСЦЯ ФІНАНСОВИХ ІННОВАЦІЙ У ПРОЦЕСІ
РОЗВИТКУ ФІНАНСОВОГО РИНКУ*

Дячков О.О. 128
*ЗАСАДИ ЕКОНОМІЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕКОНОМІЧНО-
ВІЙСЬКОВОЇ БЕЗПЕКИ НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ*

Ємцев В.І., Слободянюк Н.М., Ємцева Г.Ф. 142
*СУЧАСНИЙ СТАН, ТЕНДЕНЦІЇ ТА ПЕРСПЕКТИВИ СВІТОВОГО
РИНКУ М'ЯСА ПТИЦІ*

Косач І.А., Кулик О.С. 152
*ДЕРЖАВНО-ПРИВАТНЕ ПАРТНЕРСТВО ЯК ІНСТРУМЕНТ
РЕАЛІЗАЦІЇ ПРОЄКТІВ ІНФРАСТРУКТУРНОЇ РОЗБУДОВИ*

Сенченко В.В. 162
*ДОСВІД КРАЇН, ЩО ЗДІЙСНИЛИ ЕКОНОМІЧНИЙ ПРОРИВ.
РЕКОМЕНДАЦІЇ ДЛЯ УКРАЇНИ*

Химич О.В., Блинда Ю.О. 174
*ІНВЕСТИЦІЙНА СТРАТЕГІЯ ЯК ЕЛЕМЕНТ АНТИКРИЗОВОГО
УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ*

Шульц С.Л., Луцків О.М., Озарко К.С. 188
*МЕТОДИЧНІ ПІДХОДИ ДО ОЦІНКИ ПРОДУКТИВНОЇ
СПРОМОЖНОСТІ ЕКОНОМІКИ: СВІТОВИЙ ТА ЄВРОПЕЙСЬКИЙ
ДОСВІД*

СЕРІЯ «Педагогіка»

Tatarin O.V., Miroshnichenko V.I., Klavdiia T.Yu. 199
*FORMATION OF HEALTH CARE CULTURE OF MILITARY PERSONNEL
DURING PHYSICAL TRAINING*

УДК 338.43.637

[https://doi.org/10.52058/2786-5274-2022-12\(14\)-142-151](https://doi.org/10.52058/2786-5274-2022-12(14)-142-151)

Ємцев Віктор Іванович доктор економічних наук, професор, Національний університет біоресурсів та природокористування, вул. Полковника Потехіна, 16, м. Київ, 03041, тел.: (044) 527-89-50, <https://orcid.org/0000-0001-5684-186X>,

Слободянюк Наталія Михайлівна кандидат технічних наук, доцент, Національний університет біоресурсів та природокористування, вул. Полковника Потехіна, 16, м. Київ, 03041, тел.: (044) 527-89-50, <https://orcid.org/0000-0002-7724-2919>,

Ємцева Галина Федорівна старший викладач, Національний університет харчових технологій, вул. Володимирська, 68, м. Київ-33, 01601, тел.: (044) 287-96-18, <https://orcid.org/0000-0001-9375-0254>

СУЧАСНИЙ СТАН, ТЕНДЕНЦІЇ ТА ПЕРСПЕКТИВИ СВІТОВОГО РИНКУ М'ЯСА ПТИЦІ

Анотація. Згідно даних ООН, починаючи з 1975 р кожні 12 років населення планети додає по мільярду людей. Останній рубіж – 7 млрд людей, людство пододало у 2011 р. А у листопаді 2022 р подоланий ще один рубіж – у світі стало 8 млрд людей. [1].

Проте, зростання населення планети викликає проблему, пов'язану з забезпеченням його продовольством, особливо тваринними білками, в яких навіть вже існуюче населення планети відчуває значний дефіцит. Крім цього, глобальний стрибок цін на продовольство, енергоресурси та добрива, який спостерігається внаслідок війни в Україні, загрожує поширенням проблем у забезпеченні продовольством в багатьох країнах світу і може призвести до глобальної дестабілізації та масової міграції населення малорозвинутих країн у небачених раніше масштабах.

Одним із основних напрямів подолання цього дефіциту та існуючої у світі проблеми забезпечення населення білками тваринного походження є розширення можливостей його виробництва за основними джерелами їх походження – нарощування обсягів виробництва м'яса та риби.

Саме тому розв'язання питань забезпечення збалансованого харчування та достатнього споживання тваринних білків населенням планети, вирішення проблеми його забезпечення якісним і безпечним продовольством в обсягах, що відповідають науково обґрунтованим нормам споживання та визначення

основних напрямів розвитку вітчизняного виробництва білків тваринного походження є дуже актуальними і потребує подальших досліджень.

У статті визначено місце тваринництва та м'ясної галузі у світовому виробництві білками тваринного походження. Проаналізовано джерела та динаміку середньорічних світових обсягів та структури виробництва, експорту, імпорту, обсягів продаж і рівня споживання м'яса в світі взагалі та, зокрема, м'яса птиці протягом останніх років. Результати дослідження свідчать про загальне зростання значень цих показників, що свідчить про динамічний розвиток світової м'ясної галузі.

Визначено країни-лідери щодо експорту, імпорту та споживанню м'яса та м'ясопродуктів.

Рекомендовано нарощувати обсяги виробництва м'яса птиці, адже у птахівництві найбільш коротка тривалість виробничого циклу, виробництво має більшу економічну ефективність, а споживачі позитивно сприймають харчові властивості пташиного м'яса. Зростання поголів'я птиці та обсягів виробництва курятини посилять цінову конкуренцію на світовому ринку.

Ключові слова: білки тваринного походження, м'ясо, птахівництво, м'ясо птиці, курятина, яйцепродукти, ринок м'ясної продукції.

Yemtsev Viktor Ivanovich Doctor of Economics, Professor, National University of Bioresources and Nature Management, Polkovnyka Potehina St., 16, Kyiv, 03041, tel.: (044) 527-89-50, <https://orcid.org/0000-0001-5684-186X>,

Slobodyaniuk Nataliya Mykhaylivna Ph.D., associate professor, National University of Bioresources and Nature Management, Polkovnyka Potehina St., 16, Kyiv, 03041, tel.: (044) 527-89-50, <https://orcid.org/0000-0002-7724-2919>,

Yemtseva Halyna Fedorivna st. teacher, National University of Food Technologies, Volodymyrska St., 68, Kyiv-33, 01601, tel.: (044) 287-96-18, <https://orcid.org/0000-0001-9375-0254>

CURRENT STATE, TRENDS AND PROSPECTS OF THE WORLD POULTRY MEAT MARKET

Abstract. According to UN data since 1975 every 12 years the world's population adds a billion people. The last milestone – 7 billion people – was crossed by humanity in 2011. And in November 2022, another milestone was crossed – there were 8 billion people in the world. [1].

However, the growth of the planet's population causes a problem related to nutrition security, especially animal proteins that even existing population of the planet feels a significant deficit of. In addition, the global jump in prices for food, energy resources and fertilizers, which is observed as a result of the war in Ukraine,

threatens to spread problems of food supply in many countries of the world and may lead to global destabilization and mass migration of the population of underdeveloped countries at an unprecedented scale.

One of the main directions for overcoming this deficit and the existing global problem of providing the population with proteins of animal origin is expanding the possibilities of its production according to the main sources of their origin - increasing the volume of meat and fish production.

That is why solving the issues of ensuring a balanced diet and sufficient consumption of animal proteins by the global population, solving the problem of providing it with high-quality and safe food in quantities that correspond to scientifically based consumption norms, and determining the main directions of development of the domestic production of animal proteins are very urgent and require further of research.

The article defines the role of animal husbandry and the meat industry in the global production of proteins of animal origin. The sources and dynamics of the average annual world volume and structure of production, export, import, sales volume and level of consumption of meat in the world in general and, separately, of poultry meat in recent years have been analyzed. The results of the study indicate a general increase in the values of these indicators, which indicates the dynamic development of the world meat industry.

The leading countries in terms of export, import and consumption of meat and meat products have been determined.

It is recommended to increase the volume of poultry meat production, because in poultry farming, the duration of the production cycle is the shortest, production has greater economic efficiency, and consumers positively perceive the nutritional properties of poultry. The growth of the poultry population and the volume of chicken production will increase price competition on the world market.

Keywords: protein, meat, poultry, chicken, egg products, meat products market.

Постановка проблеми. У листопаді 2022 р чисельність населення Землі досягла 8 млрд людей [1]. Водночас, за прогнозами ООН, через приблизно 15 років – до 2037 р – чисельність населення планети складе 9 мільярдів [2]. При цьому, останні чотири Доповіді про стан продовольчої безпеки та харчування у світі (СОФД) виявили досить тривожну тенденцію. Так якщо з 2015 р частка голодуючих залишалася відносно незмінною, то в 2020 р вона почала зростати і у 2021 р досягла 9,8% від чисельності світового населення. Для порівняння, у 2019 р ця частка становила 8%, а в 2020 р – 9,3% [3].

Розв'язання проблеми забезпечення людства якісним та безпечним продовольством в обсягах, що відповідають науково обґрунтованим нормам споживання, особливо, забезпечення збалансованого харчування і достатнього

споживання тваринних білків населенням планети та продовольчої безпеки є глобальною проблемою розвитку міжнародної спільноти.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання, пов'язані із дослідженням та розробкою концептуальної бази, теоретичних засад розв'язання проблем забезпечення населення планети м'ясом та м'ясопродуктами, знайшло відображення у працях В. Амбросова, В.І. Бойко, В.І Власова, Н.Є Головіна, М.Я.Дем'яненка, Ю.Я. Лузана, В.Я. Месель-Веселяка, Т.Л.Мостенської, Б.Й.Пасхавера, П.Р.Пуцентейла, П.Т.Саблука, В.П. Ситника, М.П. Сичевського та багатьох інших.

Проте багато питань інтенсифікації та індустріалізації розвитку птахівництва і забезпечення, за рахунок цього, зростання обсягів та підвищення ефективності виробництва і збалансованого харчування населення планети м'ясом і м'ясопродуктами продовжують залишатися актуальними і потребують подальших досліджень.

Мета статті - дослідити сучасний стан, особливості, проблеми, тенденції і перспективи розвитку світового ринку м'яса птиці як фактору підвищення рівня забезпечення людства якісним продовольством.

Виклад основного матеріалу. Згідно даних ООН на планеті існує дефіцит у забезпеченні населення планети білком, який оцінюється в 25-28 млн т на рік. У раціоні людини, на сьогоднішній день, найпоширенішим джерелом тваринного білку є: червоне м'ясо (велика рогата худоба, вівці), біле м'ясо (м'ясо птиці і свинина) та морепродукти (риба та молюски). При цьому, одним із основних напрямів подолання існуючої у світі продовольчої проблеми забезпечення населення білками тваринного походження є розширення його основного джерела – нарощування обсягів виробництва м'яса. Тим більш, що попит на м'ясо, незважаючи на поширення у світі веганських поглядів та трендів щодо заміників тваринницької продукції, усе одно буде постійно зростати у зв'язку із збільшенням кількості населення на планеті та зростанням рівня його середніх доходів.

Аналіз результатів дослідження свідчить, що станом на кінець 2020 р обсяги світового виробництва м'яса птиці зросли до 133,72 млн т, що на 3,7% більше, ніж у 2018 р. та на 1,3% – ніж у 2019 р. При цьому потрібно відзначити, що темпи зростання обсягів виробництва у 2020 р були найменшими починаючи з 1960 р. Однак і це зростання обсягів виробництва можна назвати досягненням, якщо врахувати складні умови виробництва та міжнародної торгівлі, з якими галузь зіткнулася внаслідок глобальної пандемії Covid-19 та спалахів пташиного грипу в багатьох країнах, що призвело до зниження економічної активності та обсягів виробництва продукції у багатьох галузях промисловості й сільського господарства, зменшення доходів населення і, як наслідок, обсягів споживання харчових продуктів.

Таблиця 1

Динаміка обсягів світового виробництва м'яса та м'яса птиці

Рік	Світове виробництво м'яса, млн т	Світове виробництво м'яса птиці, млн т	Питома вага м'яса птиці у загальному обсягу світового виробництва м'яса, %
1980	136,74	25,95	18,9
1990	179,9	41,17	22,89
2000	235	68,59	29,32
2010	291	98,09	33,56
2019	337,21	131,56	39,01
2020	337,18	133,72	39,53
2020 до 1990, %	187,42	324,4	172,39

Джерело: [3].

Аналіз даних (табл.1) свідчить, що за останніх сорок років на 87,42% збільшилось виробництво всіх видів м'яса. В той же час, відбулися помітні зрушення у структурі обсягів світового виробництва та споживання окремих видів м'яса. Якщо у 1990 р питома вага яловичини становила 28,33%, свинини - 38,84%, м'яса птиці – 22,89%, то у 2010 р - 22,85%; 37,2 % та 33,45%, а у 2020 р - 21,17%, 32,38%, 39,53% відповідно. Зумовило такий перерозподіл те, що за 30 років виробництво яловичини зросло лише на 39,7%, тоді як свинини - у 1,58 рази, а м'яса птиці - в 3,25 рази.

Останніх два десятиліття, при забезпеченні потреб населення планети у м'ясі, найбільш вживаним видом м'яса стала саме курятина, адже у птахівництві найбільш коротка тривалість виробничого циклу, виробництво має більшу економічну ефективність, а споживачі позитивно сприймають харчові властивості пташиного м'яса. При цьому, фактично відсутні релігійні обмеження щодо його споживання і результат порівняння споживчих властивостей продуктів з м'яса птиці та співвідношення «ціна-якість» для цього виду м'яса, якісно виділяють його з поміж інших видів та джерел тваринного білка.

Крім цього, птахівництво здатно дуже швидко відповідати на зростання попиту збільшенням обсягів виробництва продукції при інвестуванні в нього додаткових фінансових ресурсів, направлених на удосконалення техніко-технологічних, біологічних, організаційно-економічних та інших факторів виробництва. Тому саме формування і функціонування ринків м'яса птиці в світі на основі інноваційної інтенсифікації його виробництва з використанням досягнень науки, техніки, технологій і кращих світових практик з розвитку та ведення птахівництва, дозволяє задовольняти зростаючі потреби переробних

підприємств у більших обсягах сировини, а населення – у м'ясі та м'ясопродуктах.

Результати проведених досліджень основних тенденцій зміни структури та динаміки обсягів світового виробництва і споживання м'яса свідчать про те, що світове птахівництво має відчутну позитивну динаміку розвитку. Так кожні двадцять років світове виробництво пташиного м'яса подвоюється, а виробництво яєць у світі зростає на 30-44% (табл. 1).

Темпи зростання світового виробництва м'яса у 1,87 рази випереджали темпи росту населення в світі, яке за цей час збільшилося у 1,59 рази. Це зумовило поліпшення показника виробництва і споживання м'яса на одну особу на світовому рівні з 34,8 кг/люд в рік до 44,54 кг/люд в рік або на 27,98% [5].

Аналіз наведених даних свідчить, що зростання обсягів виробництва м'яса птиці було найбільш динамічним і станом на 2020 р м'ясо птиці, серед інших джерел білків тваринного походження, піднялось з третього місця на перше з часткою 39,53% від загальних обсягів виробництва м'яса у світі. Очікується, що його виробництво та споживання і надалі буде суттєво збільшуватись, особливо у країнах з великою кількістю населення, які швидко зростають економічно, таких як Китай та Індія. Саме через високу економічну ефективність виробництва м'яса птиці уряди багатьох країн будуть сприяти цьому.

Результати проведеного дослідження свідчать, що континентальний розподіл поголів'я птиці має наступний вигляд: основна кількість світового поголів'я зосереджена в Азії – близько 43%, у Європі – 17%, у Північній та Південній Америці – майже 25% (найбільше поголів'я птиці у США, де зосереджено 11% світового поголів'я), в Африці – 9%, Океанії – 6% [5].

У ході досліджень було з'ясовано, що приріст виробництва м'яса птиці був більший за середньосвітовий, в Африці (2,27%), Океанії (2,04%) та Азії (1,41%), і водночас менший за середньосвітовий в Америці (1,13%) та Європі (0,91%). Так всього на Азію у 2020 р припало 37,79% світового виробництва м'яса птиці, на Америку – 39,21%, Європу – 16,73, Африку – 5,07% і Океанію – 1,20% [5].

3-поміж великих виробників найбільший приріст виробництва м'яса птиці (5,31%) був у Китаї. В США виробництво зросло на 1,15% – до 23 млн т, у Бразилії – на 1,6% – до 14 млн т. [5]. Істотне збільшення виробництва м'яса птиці в Китаї було обумовлено високим внутрішнім попитом внаслідок порівняно низьких цін на цей продукт, дефіцитом свинини (в силу скорочення майже на половину поголів'я свиней із-за АЧС) та значними інвестиціями, які в країні надійшли останнім часом у цей сектор.

Бразильські виробники збільшили обсяги виробництва внаслідок збільшення імпорту низкою азійських країн. Належний рівень купівельної спроможності споживачів у багатьох країнах також підтримувалася різними програмами державної підтримки, пов'язаними з пандемією COVID-19.

Виробництво м'яса птиці зросло і в ЄС (0,5%), хоча й менше, ніж у 2019 р, що є наслідком скорочення внутрішнього попиту.

При цьому, істотно скоротилися обсяги виробництва м'яса птиці в Індії (майже на 10%) та Індонезії (на 10,9%) – через падіння внутрішнього попиту внаслідок зменшення купівельної спроможності населення й обмеження його пересування під час пандемії. Також знизились обсяги виробництва м'яса птиці в Таїланді (-1,51%), Канаді (-2,93%) та деяких інших країнах.

Аналіз результатів досліджень (табл.2) свідчить, що найбільшими виробниками м'яса птиці у світі були США (20%), Китай (15%), Бразилія (15%), ЄС (12%).

Таблиця 2

Основні країни-виробники м'яса птиці у світі

Місце у світовому рейтингу	Країни-лідери з виробництва курятини у 2020 р	Обсяг виробництва курячого м'яса, млн т		Приріст виробництва курятини
		2000	2020	
1	США	14,1	20,3	+6,2
2	Китай	8,3	15,0	+6,7
3	Бразилія	11,9	14,1	+2,2
4	ЄС	12,7	12,5	+0,2
...
15	Україна	0,5	1,4	+0,9

Джерело: [3].

Найбільшими споживачами у 2020 р були – США (18%), Китай (16%), ЄС (12%), Бразилія (10%) та інші. При цьому, потрібно зауважити, що, наприклад, у США мешканці споживають понад 95 кг м'яса птиці на рік; у Китаї – 50 кг, а в Індії – лише 2,9 кг. Різниця у споживанні базується на таких факторах, як дохід, звички, традиції та, в таких випадках як Бразилія, кліматичні умови.

На зміну обсягів виробництва м'яса птиці у світі впливали такі фактори як: АЧС в Китаї у 2018 р, яка створила дефіцит м'ясного білка на ринку, хоча до цього, там був швидкий розвиток галузі птахівництва; високопатогенні спалахи пташиного грипу (HPAI); COVID-19, який вплинув і на попит, і на виробництво, адже із закриттям ресторанів, шкіл, їдальнь та інших харчових закладів, попит на куряче м'ясо у багатьох країнах суттєво впав.

Світові ціни на м'ясо (FAO UN) у 2020 р становили в середньому 95,5% від цін 2019 р й відображали зниження цін на всі види м'яса під впливом вищезгаданих факторів. Можливості експорту перевищували попит на світовому ринку цієї продукції, на який в багатьох країнах негативний вплив чинила пандемія та пов'язані з нею економічні труднощі та обмеження, а також збільшення виробництва м'яса птиці у світі. Найбільше знизилися ціни

на м'ясо птиці (–9,8%, з \$1374 за 1 т - у 2019 р до \$1239 - у 2020р.), баранину (–5,7%), свинину (–3,6%) та яловичину (–1,4%).

Паралельно із збільшенням виробництва м'яса птиці, протягом п'яти років поспіль зростала і питома вага у структурі світової торгівлі м'ясом. Так з результатів дослідження випливає, що на торгівлю м'ясом птиці припадає 36,76% світового експорту та 54,35% світового імпорту м'яса.

Світовий обсяг експорту м'яса птиці у 2020 р практично залишився на рівні 2019 р. Було експортовано близько 10,7% від всього обсягу світового виробництва м'яса птиці. Найбільшим експортером стала Бразилія – 4 080 тис т (28,68% всього світового експорту), другу сходинку в рейтингу найбільших експортерів зайняли США (3914 тис т, або 27,51%), третю – ЄС (1687 тис т, або 11,86%), четверту – Таїланд (1174 тис т, або 8,26%). При цьому, треба відзначити, що Україна займала у 2020 р шосте місце (між Китаєм та Туреччиною) серед світових експортерів курятини [3].

Що стосується імпорту м'яса птиці, то з результатів дослідження випливає, що його загальносвітові обсяги у 2020 р практично не змінилися проти 2019 р. Основними імпортерами м'яса птиці були Китай і Мексика, частка яких у світовому імпорті склала 17%. Далі йдуть Нідерланди (542 тис т), Японія (535 тис т), Німеччина (515 тис т), Об'єднані Арабські Емірати (480 тис т), Гонконг (462 тис т), ПАР (460 тис т), Ірак (429 тис т), Франція (387 тис т), Великобританія (377 тис т), Філіппіни (315 тис т) та Куба (267 тис т) [4].

Якщо аналізувати тенденції імпорту курятини до ЄС, то серед імпортерів на першому і другому місці були Бразилія і Таїланд, на третьому місці - Україна [6].

Крім виробництва м'яса птиці, в світі розвивається ринок м'яса качок та гусей. У 2020 р світове виробництво качиноного та гусячого м'яса становило 7,2 млн т, що на 3,3% більше, ніж у 2019 р [8]. Загальний дохід від цього сегменту у 2020 р склав \$22 млрд [7]. За прогнозами експертів ФАО, цей ринок у найближчі 10 років буде помірно зростати завдяки збільшенню попиту на цей вид м'яса птиці в азійських країнах.

У трійці країн, що споживають найбільше гусячого та качиноного м'яса перше місце займає Китай, де минулого року було продано 5,5 млн т цього м'яса (76% від загальносвітового споживання). На другому місці Франція із загальним споживанням 203 тис т, далі – М'янма (174 тис т). [3,8].

Поряд із виробництвом м'яса птиці також динамічно розвивалося світове виробництво яєць. Результати досліджень свідчать, що з 2008 р до 2018 р світове виробництво яєць зросло на 24% – з 61,7 млн т до 76,7 млн т, (1160 млрд яєць в рік при перерахунку на середню вагу одного яйця 57,75 г), тобто темпи зростання обсягів виробництва склали більше 2,0% на рік. Згідно результатів дослідження, у 2020 р виробництва яєць склало 73,4 млн т, з яких 68,6 млн т припадає на курячі яйця (з яких близько 6% - інкубаційні).

Протягом вже кількох років лідером по виробництву яєць залишається Китай, частка якого у загальносвітовому виробництві яєць становить більше 41%. За Китаєм ідуть ЄС (8,6%), США (7,9%) та Індія (4,2%). Країни, що займають перші чотири рядки рейтингу, разом виробляють майже 60% яєць.

Біля половини всього світового виробництва яєць споживає Азія: у 2020 – 43,77 млн т, в 2021 – до 45,40 млн т.

Експортом яєць в світі займаються 52 країни. В першій п'ятірці експортерів Бразилія (\$ 5,55 млрд), США (\$ 3,84 млрд), ЄС (\$ 1,78 млрд), Китай (\$ 0,587 млрд). Україна (\$ 0,55 млрд) знаходиться на шостому місці у рейтингу країн світових експортерів курячих яєць [5].

При цьому, найбільшими країнами-імпортерами українських курячих яєць у 2020 р були Саудівська Аравія (24,9 % від обсягів вітчизняного експорту), ЄС (23,1%), Об'єднані Арабські Емірати (9%) [7].

Результати досліджень дозволяють зробити висновок, що у світі, рівень споживання яєць (у середньому споживали 161 яйце/люд/рік) суттєво відрізняється між країнами. Високе фактичне споживання у Мексиці (368 яйце/люд/рік) та Японії (337 яєць/люд/рік) і, нижче за середнє, споживання у Південній Африці (130 яєць /люд/рік).

Країни з великою чисельністю населення істотно відрізняються у споживанні яєць одна від одної: в Китаї споживають 255 яєць/люд/рік, а в Індії – 76 яєць/люд/рік. Серед країн ЄС (середнє споживання склало 210 яєць/люд/рік) також існують відмінності. Так в Іспанії споживають 273 яйця/люд/рік, Данії – 248 яєць/люд/рік, Португалії – 146 яєць/люд/рік та Польщі – 145 яєць/люд/рік відповідно.

Треба відзначити, що світове яєчне виробництво, вже на сьогоднішній день, набуло значних зрушень у технології переробки яєць і перейшло від виробництва яєць у шкаралупі до виробництва і вжитку готових яйцепродуктів. Так, країни ЄС у 2021 р вже переробили 20-25% від загального обсягу вироблених яєць, США – 30-35%, Японія – 35-40% [23].

Висновки. Збільшення попиту не лише на субпродукти, а й продукцію вищого ґатунку зі зростанням доходів, особливо після скасування обмежень пов'язаних з пандемією, стимулюватиме запуск додаткових виробничих потужностей в різних країнах. За таких умов з'являться більші можливості реалізації, але й збільшиться кількість конкурентів.

Зростання поголів'я птиць, найнижчі витрати на виробництво посилять цінову конкуренцію на світовому ринку, за рахунок чого зміцниться позиція на світовому ринку серед країн-конкурентів.

Саме тому необхідно за допомогою впровадження новітніх технологій на виробництві не лише покращувати якість та безпечність продукції, збільшувати виробництво та зменшувати витрати, але й забезпечувати можливість вирощування різних видів птиці, які користуються попитом на ринку різних країн.

Література:

1. 15 листопада світ визначить важливу віху, оскільки населення планети досягне 8 мільярдів людей Отримано з <https://www.unfpa.org/8billion>
2. Доповідь ООН World Population Prospects 2022. / Отримано з: [https:// un.org](https://un.org). населення., <https://refugeesmigrants.un.org/ua/response> (дата звернення 24.07.2022),
3. ФАО, МФСР, ЮНІСЕФ, ВПП і ВООЗ. 2022. Стан харчової безпеки та харчування у світі, 2022. Переорієнтація продовольчої та аграрної політики на доступність здорового харчування. звіт. Рим, ФАО. / Отримано з <https://www.fao.org/documents/card/en/c/cc0639en>
4. Biannual report on global food markets/ Отримано з <https://www.fao.org/news/story/ru/item/1411351/icode/> (дата звернення 04.10.2021).
5. Офіційний сайт ФАО. URL: <http://www.fao.org/economic/ess/ess-fs/essfadata/en/#>. (дата звернення: 11.11.2021).
6. Україна увійшла до трійки експортерів курятини до ЄС <https://agronews.ua/news/ukrayina-ocholyla-trijku-lideriv-z-eksportu-kuryatyny-do-yes/>.
7. Статистичний збірник «Зовнішня торгівля України товарами та послугами 2020 URL :<http://www.ukrstat.gov.ua/> (дата звернення 04.07.2022).
8. Качине та гусяче м'ясо – аналіз ринку, прогноз, розмір, тенденції та оновлення інформації: вплив COVID-19 <https://www.indexbox.io/blog/global-duck-and-geese-meat-market-2019-key-itsayti/>

References:

1. 15 lystopada svit vyznachyt' vazhlyvu vikhu, oskil'ky naselennya planety dosyahne 8 mil'yardiv lyudey [On November 15, the world will mark an important milestone as the global population reaches 8 billion people] Retrieved from <https://www.unfpa.org/8billion>
2. Dopovid OON World Population Prospects 2022 [UN report World Population Prospects 2022]. *un.org. population*. Retrieved from <https://refugeesmigrants.un.org/ru/response>[in Ukrainian].
3. FAO, MFSR, YUNISEF, VPP i VOOZ. (2022). Stan kharchovoyi bezpeky ta kharchuvannya u sviti. [State of food security and nutrition in the world.] *Pereoriyentatsiya prodovol'choyi ta ahrarnoyi polityky na dostupnist' zdorovoho kharchuvannya. zvit. Rim, FAO*. Retrieved from [https://www.fao.org/docum nts/card/en/c/cc0639en](https://www.fao.org/documents/card/en/c/cc0639en)
- 4.[Biannual report on global food markets] Retrieved from <https://www.fao.org/news/story/ru/item/1411351/icode/> .
5. Ofitsynnyy sayt FAO. [Official website of FAO] Retrieved from: <http://www.fao.org/economic/ess/ess-fs/essfadata/en/>.
6. Ukrayina uviyshla do triyky eksporteriv kuryatyny do YES [Ukraine entered the top three exporters of chicken to the EU] Retrieved from <https://agronews.ua/news/ukrayina-ocholyla-trijku-lideriv-z-eksportu-kuryatyny-do-yes/>. [in Ukrainian]
7. Statistichniy zbirnik "Zovnishna torgivlya Ukraini tovaramy ta poslugamy 2020". [Statistical collection "Foreign trade of Ukraine in goods and services 2020] Retrieved from <http://www.ukrstat.gov.ua>. [in Ukrainian]
8. Kachyne ta husyache m"yaso – analiz rynku, prohnoz, rozmir, tendentsiyi ta onovlennya informatsiyi: vplyv COVID-19 [Duck and goose meat - market analysis, forecast, size, trends and information update: impact of COVID-19] Retrieved from <https://www.indexbox.io/blog/global-duck-and-geese-meat-market-2019-key-itsayti/>